

<p>ЗАТВЕРДЖЕНО решенням Вченої ради Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди від <u>25 березня</u> 2024 року протокол № <u>4</u></p>		<p>Шифр документа <u>ВС-130</u> <u>04-05/03.24</u></p>	<p>Система управління якістю ХНПУ імені Г.С.Сковороди КОДЕКС БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА</p>	<p>УВЕДЕНО В ДІЮ наказом ректора Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди від <u>25 березня</u> 2024 року Юрій БОІЧУК</p>
--	---	--	--	--

КОДЕКС БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

ПОГОДЖЕНО

Проректор з наукової, інноваційної
і міжнародної діяльності
Світлана БЕРЕЖНА

«9» березня 2024 року

Проректор з навчально-наукової роботи
Володимир БОРИСОВ

«11» березня 2024 року

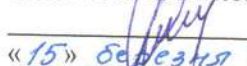
Проректор з навчально-виховної роботи
Наталія БОРИСЕНКО

«12» березня 2024 року

Проректор з адміністративно-
господарської роботи
Тетяна ЧЕРНІК

«12» березня 2024 року

Начальник юридичного відділу
Олена ТАРАСЕНКО

«15» березня 2024 року

РОЗРОБНИК

Доцент кафедри здоров'я людини,
реабілітології і спеціальної психології
Наталія НАУМЕНКО

«6» березня 2024 року

Завідувач кафедри здоров'я людини,
реабілітології і спеціальної психології
Людмила ДРОЖИК

«6» березня 2024 року

РОЗРОБНИКИ:

Доцент кафедри здоров'я людини, реабілітології і спеціальної психології
Наталія НАУМЕНКО

Завідувач кафедри здоров'я людини, реабілітології і спеціальної психології
Людмила ДРОЖИК

ЗАТВЕРДЖЕНО рішенням Вченої ради Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди від 25 березня 2024 року протокол № 4

УВЕДЕНО В ДІЮ наказом ректора від 25 березня 2024 року № 58 – од.

I. ПРЕАМБУЛА

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди (далі – Університет) є провідним методичним центром різнорівневої інноваційної, освітньої, науково-дослідної, культурно-просвітницької, міжнародної діяльності на різних ступенях вищої освіти, що визнає право на захист життєво важливих інтересів учасників освітнього процесу і гарантує їм безпеку від зовнішніх і внутрішніх загроз у сферах діяльності Університету.

Кодекс безпечного освітнього середовища (далі – Кодекс) розроблено на підставі Конституції України, Закону України «Про основи національної безпеки», Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Про загальну середню освіту», Закону України «Про охорону праці», Наказу Кабінету Міністрів про затвердження Положення «Про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти», Національної стратегії розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі, Концепції безпеки закладів освіти, нормативно-правових актів Міністерства освіти і науки України, Статуту ХНПУ імені Г. С. Сковороди, інших нормативних документів Університету.

Кодекс безпечного освітнього середовища спрямований на ефективне забезпечення комплексного стратегічного бачення створення безпечного освітнього середовища в Університеті та організацію в ньому рівних, належних і безпечних умов для здобуття освіти та викладання (навчання).

Дотримання норм Кодексу безпечного освітнього середовища в Університеті сприяє створенню безпечних умов для навчання та викладання, забезпеченню комфортного перебування учасників освітнього процесу в захисних спорудах Університету та на його території, підвищує ефективність превентивних заходів щодо запобігання правопорушень в освітньому середовищі, сприяє емоційному добробуту всіх учасників освітнього процесу, унеможливорює запобігання проявів фізичного та психологічного насильства, а також дотримання прав і норм інформаційної та соціальної безпеки кожного учасника освітнього процесу.

II. БЕЗПЕЧНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ

Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю (стаття 3 Конституції України).

Сучасні умові розвитку українського суспільства характеризуються виникненням загроз воєнного стану, погіршенням екології, соціальними протиріччями, суттєвими змінами у техногенній сфері, збільшенням кількості факторів, здатних викликати надзвичайні і небезпечні ситуації для життя людини, зростанням імовірності виникнення терористичних актів, соціальних хвороб та залежностей, незадовільним станом дитячого травматизму, тому проблеми безпеки життєдіяльності сьогодення та створення безпечного освітнього середовища набувають особливої актуальності. Як виклик на означені загрози виникає необхідність попередження небезпек та вироблення дієвих стратегій у надзвичайних ситуаціях.

Безпека людини є стабільним станом захищеності її життя і здоров'я, законних і особистих інтересів, прав, свобод, ідеалів, цінностей від протиправних зазіхань, шкідливих фізичних, психологічних, духовних, майнових, правових, інформаційних, соціальних, економічних, політичних, екологічних, техногенних, військових впливів та передбачає умови для уникнення або мінімізації зазначених загроз та впливів через особистісний розвиток та підтримання ефективної життєдіяльності.

Фізична безпека – забезпечення фізичного захисту від навмисних або випадкових загроз антропогенного або природного характеру, що впливають на якість життя та здоров'я людини.

Соціальна безпека – стан захищеності особистості від загроз порушення її життєво важливих інтересів у галузі соціальних прав і свобод: права на життя, на працю та її оплату, на безкоштовну та доступну освіту, лікування, відпочинок, гарантований соціальний захист із боку держави.

Екологічна безпека – це процес забезпечення захищеності життєво важливих інтересів особистості, суспільства, природи та держави від реальних і можливих небезпек, створюваних антропогенним чи природним впливом на довкілля.

Економічна безпека – це захист загальнонаціональних інтересів у сфері економіки від зовнішніх і внутрішніх загроз на основі поступального розвитку національного господарства та забезпечення соціальних потреб як усього суспільства, так і окремих громадян. Забезпечення економічної безпеки безпосередньо пов'язане з досягненням безпеки продовольчої, фінансової, технологічної, енергетичної, військової тощо.

Інформаційна безпека – це стан захищеності основних інтересів особистості, які полягають у реалізації конституційних прав і свобод, у забезпеченні особистої безпеки, у підвищенні якості та рівня життя, у фізичному, духовному й інтелектуальному розвитку, від загроз, викликаних інформаційним впливом на психіку та соціокультурний розвиток людини різноманітними соціальними суб'єктами й інформаційним середовищем суспільства. Інформатизація в усіх її проявах (життя, сфери виробництва та сфери споживання, освіти, соціальної сфери й культури) також є складовою переходу до сталого розвитку суспільства.

Психологічна безпека – це стан інформаційного середовища та умов життєдіяльності суспільства, що не спричиняють порушення психологічних установок цілісності соціальних суб'єктів, адаптивності їх функціонування та розвитку.

Безпека людини характеризується комплексністю дій, необхідних для досягнення бажаного стану безпеки, збереженням особистісних якостей та параметрів за умов руйнівного впливу зовнішнього і внутрішнього середовища, відсутністю особистісного дисбалансу, перебуванням в життєздатному стані для подальшого розвитку, підтримкою та взаємодопомогою в процесі суб'єкт-суб'єктної взаємодії, результативністю життєдіяльності в процесі протистояння негативним впливам.

Освіта як один із важливих соціальних інститутів, що сприяє становленню і всебічному розвитку особистості, зберігаючи її життя і здоров'я, покликана створити комфортне середовище для захисту, безпеки та попередження наслідків впливу на особистість несприятливих факторів і чинників.

Законом України «Про освіту» безпечне освітнє середовище визначається як «сукупність умов у закладі освіти, що унеможлиблюють заподіяння учасникам освітнього процесу фізичної, майнової та/або моральної шкоди, зокрема внаслідок недотримання вимог санітарних, протипожежних та/або будівельних норм і правил, законодавства щодо кібербезпеки, захисту персональних даних, безпечності та якості харчових продуктів та/або надання неякісних послуг з харчування, шляхом фізичного та/або психологічного насильства, експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, приниження честі, гідності, ділової репутації (зокрема шляхом булінгу (цькування), поширення неправдивих відомостей тощо), пропаганди та/або агітації, у тому числі з використанням кіберпростору, а також унеможлиблюють вживання на території та в приміщеннях закладу освіти алкогольних напоїв, тютюнових виробів, наркотичних засобів, психотропних речовин».

Безпечне освітнє середовище являє собою динамічну систему безпечних впливів, умов, ресурсів та можливостей соціокультурного, психодидактичного, змістовно-методичного, комунікативно-організаційного та просторово-предметного характеру, що сприяють формуванню гармонійно розвиненої особистості, розвитку її ціннісних, інтелектуальних, творчих, професійних та особистісних потенціалів, налагодженню ефективної взаємодії між учасниками освітнього процесу, створенню сприятливих умов для самореалізації та комфортної освітньої діяльності як в Університеті, так і поза його межами, забезпечуючи збереження основних особистісних характеристик і здоров'я при негативних впливах з боку інших об'єктів, явищ і процесів.

В Університеті безпечне освітнє середовище передбачає такий стан середовища, в якому наявні безпечні умови навчання та праці, комфортна міжособистісна взаємодія, що сприяє емоційному благополуччю здобувачів,

педагогів і батьків, відсутні будь-які прояви насильства та є достатні ресурси для їх запобігання, а також дотримано прав і норм фізичної, психологічної, екологічної, економічної, інформаційної, освітньої та соціальної безпеки кожного учасника освітнього процесу.

Формування безпечного освітнього середовища в Університеті має сприяти кращій реалізації інтелектуального, фізичного, соціального та емоційного розвитку здобувачів вищої освіти, їх потенціалу, а також позитивному впливу на стан громадського здоров'я, економіки та демографії в цілому в Україні.

Для учасників освітнього процесу несприятливі впливи середовища виявляються у вигляді складних ситуацій у міжособистісному спілкуванні, проявах фізичного, психологічного, сексуального та емоційного насильства (ігноруванні, приниженні, погрозах, недобррозичливому ставленні, сексуальному домаганню тощо), недотриманні санітарно-гігієнічних норм навчання та праці, дії несприятливих факторів, пов'язаних з процесом навчання.

Фактори впливу на безпечне освітнє середовище:

1. Якість міжособистісних відносин – позитивні фактори (довіра, підтримка, взаємодопомога, доброзичливість, схвалення, толерантність); негативні фактори (агресивність, конфліктність, ворожість, маніпулятивність).
2. Захищеність в освітньому середовищі – відсутність насильства у всіх його видах і формах для всіх учасників освітнього простору.
3. Стан забезпеченості учасників освітнього процесу засобами індивідуальної та колективної безпеки в умовах соціальних, економічних, медичних, воєнних катаклізмів – безпечність робочих місць, забезпеченість засобами індивідуального захисту під час епідемій, можливість укриття від наслідків воєнних дій та стихійних природних явищ тощо.

Моделі безпечного освітнього середовища:

Модель необхідної безпеки: фізичний захист, психологічний захист, екологічний (санітарно-гігієнічний) захист.

Фізичний захист визначає систему заходів зі створення необхідних умов для забезпечення життя та здоров'я всіх суб'єктів освітнього процесу (облаштування фізичного простору в Університеті для вільного руху та евакуації, наявність алгоритмів дій при евакуації, наявність об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту, кількість евакуаційних виходів, наявність водопостачання, водовідведення, вентиляції, обігріву, освітлення, засобів зв'язку та Інтернету, засобів надання медичної допомоги, доступність для маломобільних груп населення, організація в об'єктах фонду захисних споруд цивільного захисту освітнього процесу, дотримання вимог законодавства з питань дій в умовах надзвичайних ситуацій, бойових дій, пожежної та техногенної безпеки, охорони праці тощо).

Психологічний захист передбачає створення в Університеті психологічного середовища (клімату) поваги до прав учасників освітнього процесу, їх довіри один до одного, підтримки, взаєморозуміння, взаємодопомоги, гуманістичних відносин та подолання стресів.

Санітарно-гігієнічний (екологічний) захист встановлює вимоги до стану навчальних і дозвільних приміщень Університету, їх відповідності санітарно-гігієнічним вимогам.

Модель достатньої безпеки: фізичний захист; психологічний захист; екологічний (санітарно-гігієнічний) захист; соціальний захист; економічний захист; інформаційний захист; освітній захист.

Соціальний захист передбачає створення педагогічних умов, що виключають порушення соціальних прав учасників освітнього процесу і привносять в університетське життя такі явища, як расова та етнічна толерантність, повага до віри учасників освітнього процесу, рівність соціальних груп, правовий (законодавчий) захист тощо.

Економічний захист передбачає виключення економічних механізмів організації освітнього процесу, не передбачених законодавством, законопроектами, нормативно-правовими документами.

Інформаційний захист розглядається в декількох аспектах: згода на обробку персональних даних, заборона розголошення конфіденційної інформації про учасників освітнього процесу й створення умов, що виключають формування таких соціально негативних явищ, як інформаційна та інтернет-залежність, інформаційні вкиди, ПсО, хакерство, віртуалізм тощо.

Захист в освіті визначає педагогічні умови, спрямовані на використання в освітньому процесі здоров'язберезувальних, розвивавальних, особистісно-орієнтованих, гуманітарних освітніх технологій, організацію комфортних умов дозвільної діяльності, раціонального режиму дня здобувачів освіти, включаючи рівні навчального навантаження в аудиторні та позааудиторні години, а також обсяги самостійної роботи.

Проблеми організації безпечного освітнього середовища:

- недостатня кількість об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту закладів освіти;
- низький рівень відповідності об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту закладів освіти вимогам щодо необхідної місткості таких об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту та кількості евакуаційних виходів, наявності водопостачання, водовідведення, вентиляції, обігріву, освітлення, засобів зв'язку та Інтернету, засобів надання медичної допомоги, доступності для маломобільних груп населення, а також можливості організації у таких об'єктах фонду захисних споруд цивільного захисту освітнього процесу;
- низький рівень дотримання вимог законодавства з питань пожежної та техногенної безпеки закладів освіти;
- застаріла нормативно-правова база у сфері цивільного захисту в частині створення безпечних умов перебування у закладах освіти здобувачів освіти, педагогічних, науково-педагогічних працівників, адміністрації та інших працівників;
- відсутність встановленого порядку організації охорони закладів освіти, зокрема із залученням органів поліції охорони (із встановленням комплексу

- тривожної сигналізації) з підключенням до пунктів централізованого спостереження та реагування;
- відсутність належної організації пропускну режиму в закладах освіти (огорожа, стаціонарні металодетектори, система контролю доступу);
 - відсутність у закладах освіти систем зовнішнього та внутрішнього відеоспостереження;
 - недоступність більшості закладів освіти та захисних споруд цивільного захисту при закладах освіти для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення;
 - недостатній рівень охоплення закладів освіти превентивними поліцейськими послугами, спрямованими на запобігання та попередження вчинення правопорушень;
 - недостатній рівень обізнаності учасників освітнього процесу про їх права, обов'язки та відповідальність;
 - незнання учасниками освітнього процесу правил безпечної поведінки в побуті та правил дорожнього руху;
 - низький рівень обізнаності дітей щодо кіберзагроз та формування безпечної поведінки в Інтернеті;
 - неготовність учасників освітнього процесу до дій в умовах надзвичайних ситуацій, бойових дій;
 - відсутність у працівників закладів освіти навичок надання домедичної допомоги, забезпечення психологічної підтримки здобувачів освіти;
 - обмежений доступ до послуг з охорони психічного здоров'я та психосоціальної підтримки учасників освітнього процесу під час навчання та роботи з урахуванням впливу військової агресії на їх психічне здоров'я;
 - відсутність комплексної інфраструктури психоемоційної підтримки та психологічної допомоги учасникам освітнього процесу;
 - недостатність умов для інклюзивного навчання та підтримки в освітньому процесі здобувачів освіти, які цього потребують, відповідно до нових безпекових умов.

III. ОРГАНІЗАЦІЯ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Функціонування Університету регулюється нормативними документами на рівні державного та автономного управління, що охоплюють всі аспекти його діяльності: навчально-методичну, науково-дослідну, міжнародну, виховну, адміністративну, фінансову, господарську тощо, та спрямовані на максимальне підтримання науково-педагогічних та інших працівників у виконанні їхніх професійних обов'язків, створення комфортних і сприятливих умов для розвитку всебічно розвиненої особистості майбутніх учителів та формування у них життєвих, загальних та професійних компетентностей для успішної життєдіяльності в умовах сучасних викликів і загроз.

Територіальне розташування ХНПУ імені Г. С. Сковороди, склад контингенту здобувачів освіти та матеріально-технічне забезпечення Університету визначають особливу атмосферу професійної підготовки майбутніх учителів з неповторним освітнім стилем, що вимагає індивідуального підходу та інноваційних підходів у вирішенні питань щодо реагування на специфічні ризики та загрози, що виникають під час освітнього процесу та врахування відмінностей, що не завжди враховані у наявних нормативних документах.

Один зі способів вирішення проблем у системі захисту та безпеки учасників освітнього процесу в Університеті є впровадження та реалізація Кодексу безпечного освітнього середовища, що визначає комплекс дій, правил і норм співіснування та взаємодії в Університеті щодо організації та підтримки безпечних умов, нейтралізації ризиків та загроз, що можуть виникнути під час освітнього процесу, та реалізується через облаштування безпечного освітнього простору в Університеті та прилеглий до нього території, організацію внутрішньої (в Університеті) та зовнішньої (через мережу Інтернет) консультативно-просвітницької та оціночної діяльності з питань безпеки для всіх учасників освітнього процесу.

Діяльність Університету щодо формування безпечного освітнього середовища ґрунтується на усвідомленні значення знань, умінь, навичок і способів мислення стосовно необхідності створення і підтримки здорових та безпечних умов життя і діяльності всієї університетської спільноти як у повсякденному житті (у побуті, під час навчання та праці тощо), так і в умовах надзвичайних ситуацій; основ захисту здоров'я та життя учасників освітнього процесу від небезпек, оцінки існуючих ризиків освітнього середовища та управління ними на індивідуальному рівні; формування індивідуальних характеристик поведінки та звичок, що забезпечують необхідний рівень життєдіяльності (відповідно до потреб, інтересів тощо), достатній рівень фізичної активності та здорове довголіття; усвідомлення важливості здорового способу життя та гармонійного розвитку, високої працездатності, духовної рівноваги, збереження та поліпшення власного здоров'я (підвищення імунітету, уникнення різних захворювань, підтримання нормальної ваги тіла тощо); моделей безпечної та ненасильницької міжособистісної взаємодії у різних сферах суспільного життя; знань і навичок здорового, раціонального та безпечного харчування, здійснення усвідомленого вибору на користь здорового харчування; усвідомлення цінності життя та здоров'я, власної відповідальності та спроможності зберегти та зміцнити здоров'я, підвищити якість свого життя.

Кодекс є документом Університету, що регулює всі напрями діяльності щодо порушень прав суб'єктів освітньої діяльності на безпеку, а також питання її підтримки та втручання в ситуації, коли може виникати загроза їх життю, здоров'ю та благополуччю.

Кодекс визначає конкретні дії, спрямовані на захист учасників освітнього процесу від різноманітних загроз та ризиків під час перебування в Університеті, чіткі рекомендації щодо забезпечення їм комфортних умов для життєдіяльності, передбачає визначення критеріїв фізичної, психологічної, санітарно-гігієнічної (екологічної), соціальної, економічної, інформаційної та освітньої безпеки суб'єктів освітньої діяльності, відповідно до яких розробляються конкретні дії,

чітко визначаються заходи, процедури, що сприяють попередженню, виявленню та усуненню ризиків і загроз.

IV. СФЕРА ДІЇ КОДЕКСУ

- 4.1. Кодекс безпечного освітнього середовища визначає дії, правила і норми співіснування та взаємодії в Університеті, напрями та підходи до організації та підтримки безпечних умов, нейтралізації ризиків та загроз, що можуть виникнути під час освітнього процесу.
- 4.2. Члени університетської спільноти несуть частку спільної відповідальності за реалізацію місії Університету, зобов'язуються дотримуватися норм Кодексу в організації безпечного освітнього середовища на всіх рівнях.
- 4.3. Кодекс закладає основи практичного втілення стандартів безпечної поведінки, корпоративного управління і корпоративної відповідальності в Університеті і поширюється на всіх науково-педагогічних, наукових, педагогічних та інших працівників, всіх здобувачів вищої освіти та їхніх батьків в Університеті, які керуються ним із метою організації безпечного освітнього середовища та забезпечення безпечних умов для освітньої, інноваційної, науково-дослідної, виховної, міжнародної та громадської діяльності в межах освітнього закладу та в інших сферах життєдіяльності людини.

V. ЗАВДАННЯ КОДЕКСУ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

- 5.1. Виявити чинники, які перешкоджають безпеці учасників освітнього процесу.
- 5.2. Відпрацювати систему узгоджених поглядів і уявлень здобувачів освіти, науково-педагогічних працівників, психологів, батьків на освітнє середовище Університету.
- 5.3. Обґрунтувати умови організації безпечного освітнього середовища та вимоги (критерії) до його ефективної організації для кожного учасника освітнього процесу;

- 5.4. Скласти мінімальну та доступну програму навчання для здобувачів освіти, науково-педагогічних працівників, батьків.
- 5.5. Врахувати загальні вимоги щодо маскового режиму, температурного скринінгу, соціального дистанціювання, систематичного миття рук з милом або їх оброблення антисептичними засобами, обробку приміщень і поверхонь при підготовці матеріально-технічної бази до початку нового навчального року;
- 5.6. Підготувати ізолятори у гуртожитку для розміщення хворих, які не потребують госпіталізації, контактних осіб та осіб, що мають перебувати на самоізоляції;
- 5.7. Забезпечити підготовку Університету та його структурних підрозділів до роботи в осінньо-зимовий період та опалювальний сезон з урахуванням можливостей залучення альтернативних джерел енергії та гнучкого графіку освітнього процесу, адаптованого з метою економного використання енергоресурсів;
- 5.8. Обладнати належним чином захисні споруди цивільного захисту та дообладнати споруди подвійного призначення й найпростіших укриттів з урахуванням укриття всіх учасників освітнього процесу, а також доступності цих споруд і укриттів для осіб з інвалідністю;
- 5.9. Привести евакуаційні шляхи у відповідність до норм законодавства, встановити покажчики руху та таблички біля входу до захисних та інших споруд, призначених для укриття учасників освітнього процесу.
- 5.10. Створити запаси матеріалів, обладнання, інструменту, води та медичних засобів, необхідних для приведення у готовність та комплектування фонду захисних споруд цивільного захисту.
- 5.11. Привести у належний стан роботу систем пожежної сигналізації й екстреного інформування про виникнення надзвичайної ситуації воєнного характеру або терористичного акту.
- 5.12. Довести до відома всіх учасників освітнього процесу (здобувачів освіти, їхніх батьків, викладачів, співробітників Університету) алгоритм дій у разі

оголошення сигналу «повітряна тривога», загрози виникнення надзвичайної ситуації воєнного характеру або терористичного акту, мінної безпеки, а також передбачити систематичне проведення занять безпеки та тренувань.

- 5.13. Провести відповідні інструктажі для всіх учасників освітнього процесу (здобувачів освіти, їхніх батьків, викладачів, співробітників Університету).
- 5.14. Сформулювати конкретні рекомендації здобувачам освіти, їхнім батькам, викладачам, співробітникам, адміністрації Університету щодо організації безпечного середовища.
- 5.15. Забезпечити проходження учасниками освітнього процесу навчань з надання першої невідкладної допомоги.
- 5.16. Підтримувати проходження учасниками освітнього процесу психологічних тренінгів про надання необхідної підтримки під час надзвичайних ситуацій воєнного характеру в умовах воєнного стану.
- 5.17. Впроваджувати адаптаційні заходи для здобувачів освіти.
- 5.18. Забезпечити доступність інформації про всі види діяльності Університету за допомогою всіх можливих ресурсів.

VI. ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

- 6.1. Принцип домінування життя як головної цінності, визначальна модель мінімальної (необхідної) безпеки, що максимально виключає всі ризики, що загрожують життю учасників освітнього процесу.
- 6.2. Принцип пріоритету прав і свобод здобувачів освіти, забезпечення прав на освіту, охорону здоров'я, безпечні умови навчання та праці.
- 6.3. Принцип доступу здобувачів освіти до навчання, виховання, розвитку в здоровому та безпечному освітньому середовищі без дискримінації за будь-якою ознакою.
- 6.4. Принцип відповідальної взаємодії відповідно до компетенції всіх учасників освітнього процесу, державних органів та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, громадських об'єднань у забезпеченні належних і безпечних умов навчання, виховання,

розвитку здобувачів освіти, а також формування у них гігієнічних навичок та засад здорового способу життя.

- 6.5. Принцип стимулювання особистої відповідальності учасників освітнього процесу за збереження та зміцнення здоров'я, забезпечення безпеки власної життєдіяльності та перетворення здорового та безпечного способу життя у повсякденну практику.
- 6.6. Принцип регіональної специфіки (при організації системи безпеки освітнього середовища Університету) щодо обліку небезпек і можливих надзвичайних ситуацій регіону.
- 6.7. Принцип комплексності оцінки небезпек (ризиків), що задає методикую оцінки різних педагогічних (освітніх) ризиків (зовнішніх і внутрішніх) на основі комплексного, системно-синергетичного підходів.
- 6.8. Принцип міжсекторального співробітництва та координації, комплексного підходу до організації здорового та безпечного освітнього середовища.
- 6.9. Принцип міні-максу, який визначає досягнення максимального ефекту безпеки за наявності мінімуму ресурсного забезпечення.
- 6.10. Принцип максимальної ефективності управління системою заходів і створених педагогічних умов, спрямованих на забезпечення максимальної безпеки освітнього середовища та Університету як соціального інституту в цілому.
- 6.11. Принцип наукової доказовості підходів до розбудови безпечного та здорового середовища Університету.

VII. НАПРЯМИ ОРГАНІЗАЦІЇ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

- 7.1. Створення безпечної інфраструктури Університету.
 - облаштування захисних споруд цивільного захисту в Університеті із застосуванням проєктів повторного використання або за індивідуальними проєктними рішеннями з урахуванням вимог законодавства з питань пожежної безпеки, вимог щодо необхідної кількості евакуаційних виходів,

наявності водопостачання, водовідведення, вентиляції, обігріву, освітлення, Інтернету, засобів надання медичної допомоги, доступності для маломобільних груп населення, зокрема осіб з інвалідністю;

- забезпечення мінімальних вимог для належної організації освітнього процесу в захисних спорудах цивільного захисту Університету;
- забезпечення пожежної та техногенної безпеки Університету.

7.2. Ефективне попередження та протидія негативним безпековим явищам в освітньому середовищі.

- упровадження в установленому порядку охорони Університету із залученням служб охорони, встановлення в Університеті комплексу тривожної сигналізації з підключенням до пунктів централізованого спостереження та реагування, встановлення стаціонарних металодетекторів, облаштування необхідних огорож та здійснення інших інфраструктурних заходів щодо організації безпеки Університету;
- упровадження нормативно-правової бази у сфері цивільного захисту з метою створення безпечних умов перебування в Університеті учасників освітнього процесу;
- упровадження системи раннього попередження та евакуації учасників освітнього процесу в разі нападу, ризику нападу на Університет або іншої небезпеки;
- упровадження алгоритму дій у разі виникнення небезпечних ситуацій, виявлення вибухонебезпечних та інших підозрілих предметів в Університеті;
- оптимізація діяльності психологічної служби Університету та психологічного супроводу з урахуванням впливу військової агресії на учасників освітнього процесу.

7.3. Формування компетентностей безпеки в учасників освітнього процесу.

- організація системного навчання учасників освітнього процесу діям в умовах надзвичайних ситуацій;

- перегляд та актуалізація освітніх програм з питань безпеки життєдіяльності, цивільного захисту та домедичної допомоги, прав, свобод та обов'язків громадянина та впровадження соціально-емоційного навчання та здійснення інтеграції знань про психічне здоров'я в освітній процес та освітню діяльність;
- запровадження в освітній процес Університету програм, спрямованих на формування у здобувачів освіти правової поведінки, запобігання конфліктам та правопорушенням, здобуття навичок щодо безпечної поведінки в Інтернеті;
- запровадження обов'язкового підвищення кваліфікації, рівня обізнаності та підготовки педагогічних, науково-педагогічних та інших працівників Університету з безпекових питань, питань базових психологічних втручань, основ психологічної самопомоги і прав, свобод та обов'язків громадянина.

Орієнтовний перелік тем для навчання здобувачів освіти:

- Як протистояти тиску та відстоювати власну позицію;
- Моя поведінка в конфлікті/небезпечній ситуації;
- Мінна безпека;
- Користування індивідуальними засобами захисту під час епідемій;
- Дії викладачів та здобувачів освіти під час повітряної тривоги та інших небезпек в умовах воєнного стану;
- Як будувати стосунки з однолітками;
- Правила безпеки в Інтернеті;
- Вчимося розуміти один одного;
- Як адаптуватися до нових умов/незнайомої ситуації;
- Насильство. Як його уникнути?
- Взаєморозуміння - гарантія твоєї безпеки;
- Маніпуляції та захист від них;
- Для чого потрібна конкуренція в групі?
- Вчимося довіряти один одному;

- Безпечний заклад освіти. Маски булінгу;
- Конфлікт і взаємодія;
- Первинна соціальна профілактика торгівлі людьми в рамках «Тижня запобігання протидії торгівлі людьми»;
- Протидія та профілактика домашнього насильства у відношенні дітей;
- Профілактика булінгу в освітньому середовищі.

Орієнтовний перелік тем для навчання науково-педагогічних працівників:

- Цькування у закладах освіти: як лікувати групу від булінгу.
- Особливості підтримки здобувачів і їхніх сімей у ситуації домашнього насильства.
- Сприяння та контроль дотримання правил особистої гігієни та запобігання захворюваності у період пандемії.
- Організація та контроль поведінки учасників освітнього процесу у період воєнного стану (дії перед загрозою та в процесі бомбардувань, обстрілів тощо).
- Як уникати конфліктів зі здобувачами?
- Педагогіка партнерства.
- Як подолати агресію здобувачів?
- Як згуртувати/ здружити колектив?
- Майстерність педагогічного спілкування.
- Безпечне освітнє середовище.
- Принципи захисту особистих даних здобувачів, їх зображень

Орієнтовний перелік тем для навчання батьків:

- Булінг у закладах освіти: як діяти батькам?
- Заклад вищої освіти, батьки, здобувачі – як сформувати взаємини?
- Безпечний Інтернет.
- Профілактика захворюваності, правила поведінки у критичні періоди епідемій (Covid-19 та інші).
- Захист життя і здоров'я у період воєнних дій себе та членів сім'ї.

- Попередження насильства, жорстокості в сім'ї або дитинство починається з любові.
- Як правильно подолати свою та чужу агресію?
- Методи позитивної дисципліни.
- Як навчитися довіряти власній дитині або поговоримо про довіру.
- П'ять шляхів до серця дитини.
- Поняття безпеки. Безпека освітнього середовища

VIII. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ КОДЕКСУ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

- 8.1. Реалізація Кодексу безпечного освітнього середовища в Університеті забезпечується адміністрацією, співробітниками структурних підрозділів, науково-педагогічними працівниками, здобувачами освіти та їхніми батьками в межах чинного законодавства в процесі освітньої, науково-дослідної, виховної, міжнародної, профорієнтаційної діяльності.
- 8.2 У всіх рішеннях, що приймаються спільнотою Університету та в усіх реалізованих нею діях повинна бути відповідність ключовим стандартам безпеки закладів освіти, підпорядкування чинному законодавству, а також нормам і правилам безпечної поведінки, обговорених і встановлених у колективі.
- 8.3. Консультативно-просвітницька та навчальна діяльність з питань безпеки в Університеті та за його межами реалізується всіма науково-педагогічними працівниками закладу освіти, кураторами академічних груп, студентськими кураторами, завідувачами кафедр, деканами факультетів, заступниками декана з навчальної роботи, координаторами з виховної і наукової роботи, співробітниками деканату, представниками Студентської Ради факультету, керівниками центрів та служб, діяльність яких регламентується нормативними документами, зокрема:

- Статут Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;
- Стратегія розвитку Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди ;
- Стратегічний план функціонування Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди у воєнний час та розбудови у післявоєнний період;
- Стратегія цифровізації Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;
- Концепція виховної роботи;
- Кодекс академічної доброчесності;
- Етичний кодекс ХНПУ імені Г. С. Сковороди;
- Положення про комісію з етики та управління конфліктами в Харківському національному педагогічному університеті імені Г. С. Сковороди;
- Положення про комісію з питань етики та біоетики;
- Положення про комісію з розгляду випадків булінгу (цькування) та мобінгу;
- Положення про механізм реагування на випадки булінгу (цькування) в ХНПУ імені Г. С. Сковороди;
- Положення про уповноважену особу з питань запобігання та виявлення корупції в ХНПУ імені Г. С. Сковороди;
- Порядок проведення моніторингових досліджень у ХНПУ імені Г. С. Сковороди;
- Положення про супровід студентів з особливими освітніми потребами у ХНПУ імені Г. С. Сковороди;
- Порядок супроводу осіб з особливими освітніми потребами;
- Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному педагогічному університеті імені Г. С. Сковороди;
- Положення про студентського куратора;

- Положення про куратора академічної групи ХНПУ імені Г. С. Сковороди;
- Положення про студентське самоврядування ХНПУ імені Г. С. Сковороди;
- Положення про запобігання і протидію дискримінації та сексуальним домаганням у ХНПУ імені Г. С. Сковороди;
- Положення про порядок ведення претензійної та позовної роботи;
- План реагування на надзвичайні ситуації ХНПУ імені Г. С. Сковороди;
- Положення про Освітній Хаб;
- Положення про центр інформатизації освіти Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;
- Комплексна програма створення здоров'язбережувального освітнього простору в ХНПУ імені Г. С. Сковороди з метою зміцнення здоров'я здобувачів освіти, формування мотивації щодо ведення здорового способу життя, покращення якості життя та якості освіти;
- Положення про еколого-біоетичний центр;
- Положення про центр інклюзивної освіти;
- Положення про психологічну службу.

8.4. Формування і забезпечення безпеки освітнього середовища передбачає:

- Проведення постійної роботи з учасниками освітнього процесу, органами виконавчої влади, поліцією, громадськими організаціями у вирішенні проблем комплексного забезпечення безпеки Університету, його захисту від внутрішніх і зовнішніх загроз.
- Надання сприяння органам внутрішніх справ щодо припинення поширення наркотиків серед здобувачів освіти і профілактики злочинів серед неповнолітніх.
- Контроль за дотриманням в Університеті внутрішнього розпорядку та правил безпеки.

- Ознайомлення учасників освітнього процесу з правилами й тактикою безпечної поведінки в екстремальних і надзвичайних ситуаціях, зокрема в умовах виникнення воєнних загроз.
- Контроль за роботою приладів охоронної та охоронно-пожежної сигналізації, станом технічних засобів захисту.
- Захист здоров'я та збереження життя учасників освітнього процесу.
- Дотримання техніки безпеки учасниками освітнього процесу.
- Навчання здобувачів освіти методам забезпечення особистої безпеки та безпеки оточуючих.
- Документування процесів, що стосуються важливих подій життя Університету в аспектах безпеки, у ході їх повсякденного функціонування, а також у випадках реалізації загроз і заходів щодо протидії цим загрозам.

ІХ. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ КОДЕКСУ

- 9.1. Порухення положень Кодексу за наявності ознак юридичної відповідальності підлягає розгляду згідно з вимогами чинного законодавства.
- 9.2. Конкретні види санкцій та способи дисциплінарного впливу, особливості їх застосування можуть визначатися відповідними Положеннями.

Х. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

- 10.1. Зміни до Кодексу вносяться відповідно до встановленого в Університеті порядку шляхом оновлення Кодексу, який затверджуються рішенням Вченої ради Університету за поданням структурних підрозділів, органів самоврядування або за персональними поданнями від учасників освітнього процесу, і вводиться в дію наказом ректора.

ХІ. ГЛОСАРІЙ

Безпека людини – стабільний стан захищеності її життя і здоров'я, законних і особистих інтересів, прав, свобод, ідеалів, цінностей від

протиправних зазіхань, шкідливих фізичних, психологічних, духовних, майнових, правових, інформаційних, соціальних, економічних, політичних, екологічних, техногенних, військових впливів та передбачає умови для уникнення або мінімізації зазначених загроз та впливів через особистісний розвиток та підтримання ефективної життєдіяльності.

Безпечне освітнє середовище – динамічна система безпечних впливів, умов, ресурсів та можливостей соціокультурного, психодидактичного, змістовно-методичного, комунікативно-організаційного та просторово-предметного характеру, що сприяють формуванню гармонійно розвиненої особистості, розвитку її ціннісних, інтелектуальних, творчих, професійних та особистісних потенціалів, налагодженню ефективної взаємодії між учасниками освітнього процесу, створенню сприятливих умов для самореалізації та комфортної освітньої діяльності як в університеті, так і поза його межами, забезпечуючи збереження основних особистісних характеристик і здоров'я при негативних впливах з боку інших об'єктів, явищ і процесів.

Булінг (цькування) – діяння (дії або бездіяльність) учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

Дискримінація – ситуація, за якої особа та/або група осіб за їх ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, інвалідності, етнічного та соціального походження, громадянства, сімейного та майнового стану, місця проживання, мовними або іншими ознаками, які були, є та можуть бути дійсними або припущеними (далі - певні ознаки), зазнає обмеження у визнанні, реалізації або користуванні правами і свободами в будь-якій формі, встановленій Законом, крім випадків, коли таке обмеження має

правомірну, об'єктивно обґрунтовану мету, способи досягнення якої є належними та необхідними.

Екологічна безпека – це процес забезпечення захищеності життєво важливих інтересів особистості, суспільства, природи та держави від реальних і можливих небезпек, створюваних антропогенним чи природним впливом на довкілля.

Економічна безпека – це захист загальнонаціональних інтересів у сфері економіки від зовнішніх і внутрішніх загроз на основі поступального розвитку національного господарства та забезпечення соціальних потреб як усього суспільства, так і окремих громадян. Забезпечення економічної безпеки безпосередньо пов'язане з досягненням безпеки продовольчої, фінансової, технологічної, енергетичної, військової тощо.

Економічний захист – виключення економічних механізмів організації освітнього процесу, не передбачених законодавством, законопроектами, нормативно-правовими документами.

Захист в освіті – педагогічні умови, спрямовані на використання в освітньому процесі здоров'язбережувальних, розвивавальних, особистісно-орієнтованих, гуманітарних освітніх технологій, організацію комфортних умов дозвільної діяльності, раціонального режиму дня здобувачів освіти, включаючи рівні навчального навантаження в аудиторні і позааудиторні години, а також обсяги самостійної роботи.

Інформаційна безпека – це стан захищеності основних інтересів особистості, які полягають у реалізації конституційних прав і свобод, у забезпеченні особистої безпеки, у підвищенні якості та рівня життя, у фізичному, духовному й інтелектуальному розвитку, від загроз, викликаних інформаційним впливом на психіку та соціокультурний розвиток людини різноманітними соціальними суб'єктами й інформаційним середовищем суспільства. Інформатизація в усіх її проявах (життя, сфери виробництва та сфери споживання, освіти, соціальної сфери й навіть культури) також є складовою переходу до сталого розвитку суспільства.

Інформаційний захист – згода на обробку персональних даних, заборона розголошення конфіденційної інформації про учасників освітнього процесу і створення умов, що виключають формування таких соціально негативних явищ, як інформаційна та інтернет-залежність, хакерство, віртуалізм тощо.

Кодекс безпечного освітнього середовища – документ Університету, що має регулювати всі напрями діяльності освітнього закладу щодо порушень прав суб'єктів освітньої діяльності на безпеку, а також питання її підтримки та втручання в ситуації, коли може виникати загроза їх життю, здоров'ю та благополуччю.

Мобінг (цькування) – систематичні (повторювані) тривалі умисні дії або бездіяльність роботодавця, окремих працівників або групи працівників трудового колективу, які спрямовані на приниження честі та гідності працівника, його ділової репутації, у тому числі з метою набуття, зміни або припинення ним трудових прав та обов'язків, що проявляються у формі психологічного та/або економічного тиску, зокрема із застосуванням засобів електронних комунікацій, створення стосовно працівника напруженої, ворожої, образливої атмосфери, у тому числі такої, що змушує його недооцінювати свою професійну придатність.

Освітнє середовище – характеристика життя всередині освітнього закладу, система впливів і умов формування особистості, а також система можливостей для розвитку особистості, які містяться у соціальному та просторово-предметному оточенні.

Психологічна безпека – це стан інформаційного середовища та умови життєдіяльності суспільства, що не спричиняють порушення психологічних установок цілісності соціальних суб'єктів, адаптивності їх функціонування та розвитку.

Психологічний захист – створення в закладі освіти психологічного середовища (клімату) поваги до прав учасників освітнього процесу, їх довіри один до одного, підтримки, взаєморозуміння, взаємодопомоги та гуманістичні відносини.

Санітарно-гігієнічний (екологічний) захист встановлює вимоги до стану навчальних і дозвільних приміщень університету, їх відповідності санітарно-гігієнічним вимогам.

Сексуальні домагання – дії сексуального характеру, виражені словесно (погрози, залякування, непристойні зауваження) або фізично (доторкання, поплескування), що принижують чи ображають осіб, які перебувають у відносинах трудового, службового, матеріального чи іншого підпорядкування.

Соціальна безпека – стан захищеності особистості від загроз порушення її життєво важливих інтересів у галузі соціальних прав і свобод: права на життя, на працю та її оплату, на безкоштовну та доступну освіту, лікування, відпочинок, гарантований соціальний захист із боку держави.

Соціальний захист – створення педагогічних умов, що виключають порушення соціальних прав учасників освітнього процесу і привносять в університетське життя такі явища, як расова та етнічна толерантність, повага до віри учасників освітнього процесу, рівність соціальних груп, правовий (законодавчий) захист тощо.

Фізичний захист – система заходів зі створення необхідних умов для забезпечення життя та здоров'я всіх суб'єктів освітнього процесу (наявність об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту закладів освіти, кількість евакуаційних виходів, наявність водопостачання, водовідведення, вентиляції, обігріву, освітлення, засобів зв'язку та Інтернету, засобів надання медичної допомоги, доступність для маломобільних груп населення, організація в об'єктах фонду захисних споруд цивільного захисту освітнього процесу, дотримання вимог законодавства з питань дій в умовах надзвичайних ситуацій, бойових дій, пожежної та техногенної безпеки закладів освіти, охорони праці тощо).